

درس هفدهم: وقت نماز

- قوقولی قوقو ...

این صدای خروس همسایه است که هر روز صبح زود می خواند.
از خواب بیدار می شوم. سحرگاه زیبایی است.
مادرم با چادر سفیدش آماده است تا با هم نماز بخوانیم.
او به من یاد داده است که صبح دو رکعت نماز می خوانیم.
او می گوید: وقتی خورشید طلوع می کند، وقت نماز صبح به پایان می رسد.

ظهر است. خورشید به وسط آسمان رسیده است.
صدای اذان در حیاط مدرسه می پیچد.
من و دوستانم وضو می گیریم و به نمازخانه می رویم. من دوست دارم نماز را
به جماعت بخوانم!
من یاد گرفته ام که نماز ظهر و عصر هر کدام چهار رکعت است.
معلم ما می گوید: برای خواندن نماز تا غروب آفتاب وقت داریم.

خورشید غروب می کند.
بار دیگر صدای زیبای اذان از مسجد محله شنیده می شود.
پدرم می گوید: اذان ما را به نماز دعوت می کند.
به همراه پدر و مادرم به مسجد می رویم. من دوست دارم نماز را در مسجد
بخوانم.
اول سه رکعت نماز مغرب می خوانیم و بعد چهار رکعت نماز عشا.

توضیحات درس

متن درس برای آموزش اوقات نماز است که در سه محیط خانه، مدرسه و مسجد صورت می گیرد و به اذان در هر یک از اوقات توجه شده است. در این پایه، یادگیری متن عربی و یا ترجمه اذان اجباری نیست. تنها کافی است بچه ها با اذان و اهمیت آن آشنا شوند. علاوه بر اوقات نماز، این درس تعداد رکعات هر نماز را نیز بیان می کند.

اهداف درس

- ۱- آشنایی دانش آموزان با اذان به عنوان اعلام کننده اوقات نماز
- ۲- آشنایی دانش آموزان با اوقات نماز
- ۳- تقویت احساس علاقه دانش آموزان به فراگیری اذان و ادای نماز

انتظارات

دانش آموز طی فرایند آموزش:

- ۱- اوقات اذان را بیان می کند.

- ۲- به اذان گفتن ابراز علاقه می‌کند.
- ۳- احساس شادی و نشاط خود را از خواندن شعر ابراز می‌کند.
- ۴- شعر را به صورت روان و یا در قالب سرود می‌خواند.
- ۵- تمایل دارد که در مدرسه نماز بخواند.

مفاهیم کلیدی

اوقات نماز

اذان

مراحل تدریس

پیشنهادهایی برای شروع مناسب تدریس

- با توجه به عنوان درس، می‌توانید بحث را از عنوان آغاز کنید.
  - برای ایجاد انگیزه پخش نوای زیبای اذان جذابیت لازم را ایجاد می‌کند.
  - چنانچه دانش‌آموزی با اذان آشنایی دارد می‌تواند آن را در کلاس برای دوستانش بخواند.
  - می‌توانید شعر (سرود بیداری) را در شروع درس بخوانید. (البته با لحنی زیبا و دلنشین)
- پیشنهاد برای انتخاب روش تدریس مناسب
- متن درس را در قالب یک قصه بخوانید. توجه بچه‌ها را به تصاویر درس (بخش بین و بگو) جلب کنید تا دریافت محتوای درس بهتر صورت پذیرد.

نکته: هرچند که متن اذان در درس نیامده است، اما می‌توانید از لوحه‌های اذان در درس قرآن پایه سوم کمک بگیرید و در معرض دید دانش‌آموزان قرار دهید و یک بار از روی آن بخوانید.

- از ذوق و سلیقه بچه‌ها کمک بگیرید و از آن‌ها بخواهید برای شعر درس، آهنگ و لحن مناسبی پیشنهاد دهند.
- می‌توانید درباره سحرهای ماه رمضان و حال و هوای بچه‌ها در آن هنگام سؤال کنید.

فعالیت‌های پایان درس

- فکر می‌کنم:** پاسخ بچه‌ها موارد زیر می‌باشد: هنگام نماز ظهر، هنگام نماز عصر، هنگام نماز مغرب، هنگام نماز عشاء.
- دوست دارم:** از جلسه قبل به بچه‌ها بگوئید وسایل نماز خود را برای انجام یک نماز دو رکعتی به مدرسه بیاورند، سعی کنید در نمازخانه مدرسه این نماز را برپا کنید.
- با هم بخوانیم:** خواندن دسته جمعی شعر شور و نشاط فراوانی به کلاس می‌بخشد، از بچه‌ها بخواهید با بیان خود مفهوم شعر را بیان کنند.
- امین و مینا:** بهتر است به صورت انفرادی انجام شود.
- بین و بگو:** می‌توانید از بچه‌ها بخواهید علاوه بر نوشتن اوقات نماز در زیر هر تصویر، برای هر تصویر داستان کوتاهی بسازند و تعریف کنند.

ارزشیابی

عناوین کارنامه	اهداف کلی	شماره درس	نشانه‌های تحقق	سطوح عملکرد	
احکام	<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با اذان به عنوان اعلام کننده اوقات نماز و مقدمه آن 	۱۷	<ul style="list-style-type: none"> - بیان اوقات اذان و نمازهای واجب روزانه 	خیلی خوب	<ul style="list-style-type: none"> - اوقات اذان ، تعداد رکعات نمازهای روزانه و زمان پایان آن‌ها را بیان می کند.
				خوب	<ul style="list-style-type: none"> - اوقات اذان و تعداد رکعات نمازهای روزانه را بیان می کند.
				قابل قبول	<ul style="list-style-type: none"> - اوقات اذان و نمازهای روزانه را بیان می کند.
				نیازمند آموزش و تلاش بیشتر	<ul style="list-style-type: none"> - با کمک آموزگار اوقات اذان و نمازهای روزانه را بیان می کند.

دانستنی‌های معلم

- نکته ۱:** تشویق به حضور در مسجد و یا نمازخانهٔ مدرسه یکی از اهداف ضمنی این درس است. دانش‌آموز می‌آموزد که خواندن نماز به صورت جماعت چه در مسجد و چه نمازخانه ارزش بیشتری از خواندن آن به تنهایی دارد.
- نکته ۲:** تشویق مخاطب به حضور در مسجد و نمازخانه به همراه دوستانش از دیگر مطالب قابل توجه است. این امر موجب انگیزه دانش‌آموزان برای به همراه آوردن دوستان خود در این اماکن می‌شود و به نوعی امر به معروف را در مورد آنان عملی می‌سازد. این نکته از این عبارت درس «من و دوستانم وضو می‌گیریم و به نمازخانه می‌رویم» و نیز فعالیت «دوست دارم» قابل استفاده است.
- نکته ۳:** توجه دادن دانش‌آموزان به این مسأله که صدای اذان در حقیقت صدای دعوت خداوند است که ما را به گفت‌وگویی با خود دعوت می‌کند، می‌تواند آن‌ها را به خواندن نماز و خصوصاً نماز اول وقت تشویق کند.
- توضیحات پیش‌تر و مثال مناسب آن در بخش «دانستنی‌های معلم» درس دوم ذکر گردید. در این درس سخن پدر که: اذان ما را به نماز دعوت می‌کند، اشاره به همین مطلب دارد.
- نکته ۴:** در درس دوم بیان شد که همه موجودات با زبان خود در حال شکرگزاری از خداوندند، در این درس این مطلب در قالب شعر «سرود بیداری» آمده است. هدف شعر توجه دادن دانش‌آموز به این نکته است که وقتی همه موجودات به ذکر و دعای با خدا مشغولند، حیف است که من از این کار خیر، دور بمانم. من که کمتر از گنجشک و بلبل نیستم.

درس هجدهم: راز خوشبختی

درس ۱۸
راز خوشبختی

مرد از راه دوری آمده بود.
با عجله از کوچه‌های مدینه گذشت و خود را به مسجد رساند.
پیامبر خدا برای یارانش سخن می‌گفت و آن‌ها را به کارهای خوب تشویق می‌کرد.
مرد جلو رفت و سلام کرد. رسول خدا و یاران، جواب سلامش را دادند و برایش جایی باز کردند تا او بنشیند.
وقتی حرف‌های پیامبر تمام شد، مرد برخاست و گفت:
ای رسول خدا من می‌خواهم آدم خوبی باشم تا همه مرا دوست داشته باشند.
می‌خواهم همیشه زندگی خوبی داشته باشم.
یاران پیامبر از سخن مرد تعجب کردند.
نگاهشان به لب‌های پیامبر دوخته شد تا پاسخ او را بشنوند.
رسول خدا کمی فکر کرد و گفت:

اگر می‌خواهی خوشبخت باشی، هرگز دروغ نگو!

۸۵

۸۴

توضیحات درس

داستان درس درباره‌ی مردی است که خود را با عجله به پیامبر اکرم (ص) می‌رساند، به سخنان ایشان در مسجد گوش می‌دهد و اظهار می‌کند که می‌خواهد انسان خوب و درستکاری باشد. پیامبر اکرم (ص) ایشان را با این جمله هدایت می‌کنند: اگر می‌خواهی خوشبخت باشی، هرگز دروغ نگو.

اهمیت راستگویی و عواقب دروغگویی در ادبیات دینی ما بسیار مورد توجه قرار گرفته است؛ به گونه‌ای که در یک حدیث، دروغ کلید همه بدی‌ها شمرده شده است. این داستان نیز به نوعی دیگر همین معنا را تأکید می‌نماید. منبع این داستان، «کتاب بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۶۲» می‌باشد.

اهداف درس

- ۱- آشنایی دانش‌آموزان با اهمیت و نتایج راستگویی
- ۲- تقویت گرایش به راستگویی در بچه‌ها
- ۳- تلاش برای رعایت راستگویی در شرایط مختلف

انتظارات

دانش آموز طی فرایند آموزش :

- ۱- رو راستی و صداقت در گفتار را یکی از ویژگی‌های انسان مسلمان می‌داند.
- ۲- درباره متن درس گفت‌وگو و قضاوت می‌کند.
- ۳- با ذکر خاطرات و تجربیات خود، نتایج و فواید راستگویی را در زندگی روزمره خود، بیان می‌کند.
- ۴- به نمونه‌هایی از مصادیق و راستگویی در زندگی روزمره خود اشاره می‌کند.
- ۵- سعی می‌کند در گفتارهایش درستی و راستی را پیشه کند.

مفاهیم کلیدی

راستگویی

خوشبختی

مراحل تدریس

پیشنهادهایی برای انتخاب روش تدریس مناسب

- برای ایجاد انگیزه با عنوان درس آغاز کنید و توجه بچه‌ها را به تفکر درباره این راز جلب نمایید.
- وقت مناسبی را به خواندن داستان یا تعریف داستان اختصاص دهید.
- بیان خاطرات یا تجربیات خود شما یا دانش‌آموزان درباره راستگویی در زندگی فرصت خوبی برای بحث و گفت‌وگوی کلاسی فراهم می‌کند.
- می‌توانید دانش‌آموزان را در یک موقعیت فرضی قرار داده و سپس درباره آن در کلاس بحث و گفت‌وگو کنید.

فعالیت‌های پایان درس

فکر می‌کنم : همه ما دوست داریم خوش‌بخت باشیم؛ پس باید کارهای خوب انجام دهیم. دروغ‌نگویم، مؤدب باشیم، راستگو باشیم، به دیگران احترام بگذاریم و... هر پاسخی که بار مثبت دارد را می‌پذیریم؛ اما توجه داشته باشیم که با توجه به محتوای درس، دانش‌آموزان می‌بایست مورد «همیشه راست می‌گوییم» را در شمار موارد ذکر کنند.

گفت‌وگو کنیم : درباره فایده‌های راستگویی و نتایج دروغ‌گویی در کلاس بحث و گفت‌وگو کنید تا دانش‌آموزان خودشان به قضاوت در مورد موارد فوق برسند و مطالب را کامل کنند.

پاسخ‌های احتمالی دانش‌آموزان به این فعالیت عبارت است از : فایده‌های راستگویی (خدا پاداش می‌دهد؛ همه، ما را دوست خواهند داشت؛ دیگران به ما اعتماد می‌کنند و...) و نتیجه‌های دروغ‌گویی (خدا ما را دوست ندارد، دیگران به ما اعتماد نمی‌کنند، کسی با ما دوست نمی‌شود و...).

امین و مینا : طبیعتاً پاسخ هر دانش‌آموز متناسب با توانایی‌هایش است که در این قسمت نوشته می‌شود.
بازی و نمایش : به دانش‌آموزان فرصت دهید تا نمایشی درباره آثار راستگویی و دروغ‌گویی اجرا کنند.

ارزشیابی

بهترین ابزار برای تدریس و ارزشیابی این درس، بحث و گفت‌وگو با دانش‌آموزان و دریافت نظرات آنان در خلال کار گروهی

آن‌هاست. با بهره‌گیری از بازی نمایشی به طرز تلقی بچه‌ها از موضوع مورد بحث پی می‌برید. خوب است درباره‌ی فایده و اهمیت صداقت با بچه‌ها گفت‌وگو کنید و نظرات آنان را جویا شوید.

می‌توانید از بچه‌ها بخواهید کارهای خوب یک هفته‌ی خود را تنظیم کنند و درباره‌ی آن‌ها قضاوت کنند. به بچه‌ها بگویید حجم گزارشی که برایتان می‌آورند مهم نیست، آنچه که اهمیت دارد صداقت در ارائه‌ی گزارش است. این فعالیت تمرینی است برای خود ارزشیابی کودکان و به شما در ارزشیابی بچه‌ها کمک می‌کند. علاوه بر موارد فوق، به نکات زیر در ارزشیابی توجه داشته باشید :

عناوین کارنامه	اهداف کلی	شماره درس	نشانه‌های تحقق	سطوح عملکرد	
آداب و اخلاق اسلامی	- آشنایی با آثار و نتایج راستگویی و پرهیز از دروغ	۱۸	- بیان اهمیت و نتایج راستگویی و تلاش برای رعایت آن	خیلی خوب	- اهمیت و نتایج راستگویی را بیان می‌کند و همیشه برای رعایت آن تلاش می‌نماید.
				خوب	- اهمیت و نتایج راستگویی را بیان می‌کند و در غالب موارد برای رعایت آن تلاش می‌نماید.
				قابل قبول	- اهمیت و نتایج راستگویی را بیان می‌کند و در برخی موارد برای رعایت آن تلاش می‌نماید.
				نیازمند آموزش و تلاش بیشتر	- با کمک آموزگار اهمیت و نتایج راستگویی را بیان می‌کند و گاهی برای رعایت آن تلاش می‌نماید.

دانستنی‌های معلم

نکته ۱: در این درس نیز به مسجد اشاره شده است. مخاطب با خواندن این درس، به صورت ناخودآگاه مسجد را محلی مقدس و مکانی که در آن به کارهای خوب و نیک توصیه می‌شود، می‌داند. در درس ذکر شده که پیامبر در مسجد، یاران خویش را به کارهای خوب تشویق می‌کرده است. همین جملات کافی است تا در ذهن دانش‌آموز، مسجد به عنوان محل یادگیری کارهای خوب نقش بندد.

نکته ۲: در این درس به صورت گذرا به برخی از آداب و رفتارهای پسندیده که باید در حضور دیگران رعایت کرد، اشاره شده است. اول آنکه، اگر در جمعی بودیم و فردی تازه وارد، داخل شد، حتماً برایش جایی باز کنیم. این کار نشان از احترام ما به اوست. دوم آنکه، اگر کسی در حال صحبت است و ما حرف یا سؤالی داریم، صبر کنیم تا صحبت طرف مقابل تمام شود و بعد شروع به صحبت کنیم. همان‌گونه که آن مرد صبر کرد تا حرف‌های پیامبر تمام شود و بعد شروع به صحبت کرد. سوم آنکه، وقتی وارد جایی شدیم به افراد آنجا سلام کنیم.

نکته ۳: با الگوگیری از اخلاق پیامبر به دانش‌آموز یاد دهیم که همیشه وقتی سؤالی از او پرسیده می‌شود، خوب فکر کند و بعد پاسخ گوید. زیرا برخی دانش‌آموزان نسنجیده و بدون هیچ تأملی سعی در دادن جواب به پرسش‌ها می‌کنند. در این درس آمده است که پیامبر در پاسخ به سؤال، کمی فکر کرد و بعد پاسخ گفت.

درس نوزدهم: جشن بزرگ

در خانه

صبح که به مدرسه می‌رفتم،
مادرم حیاط خانه را جارو می‌کرد.
پدر، گل‌های محمدی را آب می‌داد. کوچه آب‌پاشی شده بود. بوی بهار می‌آمد.

در مدرسه

من و دوستانم به کمک معلم، کلاس را تزئین کردیم و چهارده گل سرخ و سفید
را از سقف آویزان کردیم. کلاس ما خیلی زیبا شد.

توضیحات درس

متن درس از زبان کودکی بیان شده که آمادگی مردم برای جشن بزرگ ولادت امام زمان (ع) از خانه تا مسجد محله را به صورت گزارش، ارائه می‌دهد.

در این درس ضمن آنکه بچه‌ها با نام مبارک امام زمان (ع) آشنا می‌شوند، علاقه‌مندی و آمادگی خود را برای برگزاری هرچه باشکوه‌تر جشن نیمه شعبان در روز میلاد آن امام همام، نشان می‌دهند.

آشنایی با امام زمان به عنوان امام زنده ما مسلمانان جزء آن بخش از اهداف دوره ابتدایی است که به تدریج و از طریق تعمیم‌ها و مفاهیم مناسب هر پایه، محقق می‌شود. بنابراین شتاب در معرفی تمام ویژگی‌ها و خصوصیات زندگی و امامت ایشان، ضرورتی ندارد. اهداف جزئی مربوط به این زمینه با توجه به افزایش توانایی‌های بچه‌ها در پایه‌های مختلف تقسیم شده است و تا انتهای دوره ابتدایی کامل می‌شود.

در متن درس، آداب مختلفی برای برگزاری جشن نیمه شعبان مطرح شده است: تزئین مدرسه و مسجد، پخش کردن شکلات و شیرینی، برگزاری مراسم در مسجد و ...

اینکه چرا تعداد ۱۴ گل در کلاس نصب شده است، می‌تواند از دانش‌آموزان پرسش و به سوی تعداد معصومین (علیهم السلام) جهت دهی گردد. مرور اسامی این بزرگواران تا امام دوازدهم، در قالب شعر یا به طور ساده توصیه می‌شود.

اهداف درس

- ۱- آشنایی دانش‌آموزان با نام مبارک حضرت امام زمان (ع)
- ۲- تقویت علاقه و محبت نسبت به امام زمان (ع)
- ۳- تمایل و آمادگی برای برگزاری و حضور در جشن نیمه شعبان

انتظارات

دانش‌آموز طی فرایند آموزش :

- ۱- نام امام زمان (ع) را می‌داند.
- ۲- به مشارکت برای برگزاری جشن نیمه شعبان علاقه نشان می‌دهد.
- ۳- تمایل برای حضور در جشن نیمه شعبان.

مفاهیم کلیدی

امام زمان
جشن نیمه شعبان

مراحل تدریس

پیشنهاد برای شروع مناسب تدریس

- دانش‌آموزان خاطرات و یا تجربیات خود را درباره جشن نیمه شعبان بیان کنند.
- بیان داستان یا خاطره‌ای از برگزاری این جشن در سال‌های قبل توسط معلم یا یکی از مربیان مدرسه.
- پیشنهادهایی برای انتخاب روش تدریس مناسب
- متن درس را بخوانید.
- از بچه‌ها بخواهید به تصویر درس دقت کنند و هرچه درباره این تصویر به نظرشان می‌رسد بیان کنند.
- از بچه‌ها بخواهید برای برگزاری چنین جشن باشکوهی پیشنهاد دهند و برنامه‌ریزی کنند.
- خوب است این درس در یکی از اعیاد تدریس شود.
- مناسب است فیلم روش تدریس این درس را از DVD راهنمای معلم - تهیه شده در دفتر تکنولوژی آموزشی - ملاحظه نمایید.
- از بچه‌ها بخواهید اگر شعری یا سرودی درباره حضرت می‌دانند برای دوستانشان در کلاس بخوانند.

فعالیت‌های پایان درس

دوست دارم : دانش‌آموزان به هر کار خوب و پسندیده‌ای که اشاره کنند، می‌پذیریم.
جشن بگیریم : مناسب است این برنامه‌های پیشنهادی توسط دانش‌آموزان در قالب کار گروهی و براساس شیوه‌های مشارکتی ارائه شود. بچه‌ها می‌توانند به این موارد اشاره نمایند : شیرینی پخش می‌کنند، تزئین می‌کنند، زمین را آب و جارو می‌کنند، وسایل مورد نیاز را تهیه می‌کنند، پرچم می‌زنند، شعری برای هم‌خوانی آماده می‌کنند و . . .
یک کار خوب : این فعالیت بهتر است انفرادی انجام شود تا احساس علاقه و محبت به حضرت امام زمان (ع) را در بچه‌ها تقویت کند.

ارزشیابی

علاوه بر فعالیت‌های مناسب مورد نظر شما آموزگار محترم، مواردی که می‌توانند در ارزشیابی دانش‌آموزان به شما کمک کنند عبارتند از:

عناوین کارنامه	اهداف کلی	شماره درس	نشانه‌های تحقق	سطوح عملکرد
مراسم اسلامی، امامت	- آشنایی با امام دوازدهم امام زنده شیعیان و ادای احترام نسبت به ایشان - آشنایی با مراسم نیمه شعبان میلاد امام زمان (عج)	۱۹	- با رعایت احترام، امام دوازدهم را معرفی می‌کند. - در برگزاری مراسم نیمه شعبان میلاد امام زمان (عج) مشارکت می‌کند.	خیلی خوب - امام دوازدهم را با احترام معرفی می‌کند. - در مراسم نیمه شعبان میلاد امام زمان (عج) فعالانه مشارکت می‌کند.
				خوب - امام دوازدهم را با احترام معرفی می‌کند. - در مراسم نیمه شعبان میلاد امام زمان (عج) مشارکت می‌کند.
				قابل قبول - امام دوازدهم را با احترام معرفی می‌کند. - برای شرکت در مراسم نیمه شعبان میلاد امام زمان (عج) ابراز علاقه می‌کند.
				نیازمند آموزش و تلاش بیشتر - با کمک آموزگار امام دوازدهم را با احترام معرفی می‌کند. - با راهنمایی آموزگار در برگزاری مراسم نیمه شعبان میلاد امام زمان (عج) مشارکت می‌کند.

دانستنی‌های معلم

نکته ۱: یکی از مهم‌ترین نکاتی که این درس به آن توجه دارد، آموزش همکاری و کار گروهی در بزرگداشت مناسبت‌ها و ایام مذهبی است. چه در خانه و چه در مدرسه و محل، همه با کمک هم مشغول تزئین هستند.

بایستی فرهنگ مشارکت در بزرگداشت مناسبت‌های دینی در بین دانش‌آموزان جا بیفتد تا هرکس به فراخور توانایی‌اش در این کارها مشارکت کند. این مسأله با عباراتی همچون «من و دوستانم به کمک معلم»، «برادر بزرگترم با دوستانش» و... پررنگ شده است.

نکته ۲: توجه به حضور در مسجد برای خواندن نماز جماعت و برای شرکت در مراسم مذهبی از جمله نکات دیگر درس است.

نکته ۳: ایجاد یک تصور شیرین و دوست داشتنی از زمان ظهور از دیگر نکات درس است تا علاقه مخاطب را به آن دوران و تلاش برای تحقق آن، بیش‌تر کند: «همه‌جا آباد و سرسبز می‌شود و همه با خوبی و خوشی در کنار هم زندگی می‌کنند».

درس بیستم: در کنار سفره

با کمک هم سفره را جمع می‌کنیم. من تکه‌های ریز نان را پایین درخت می‌ریزم.
گنجشک‌ها روی زمین می‌نشینند و جیک جیک می‌کنند.
فکر می‌کنم آن‌ها می‌گویند: ...

درس ۲۰
در کنار سفره

از بالای تپه، همه جا سرسبز و زیبا دیده می‌شود.
پدر و عمو در مزرعه مشغول کار هستند.
رضا، پسر عمویم با سفره‌ای در دست نزدیک می‌شود.
از تپه پایین می‌آیم.
به کنار چشمه می‌رویم و دست‌هایمان را می‌شوئیم.
آب چشمه زلال و خنک است.
به رضا کمک می‌کنم تا سفره را پهن کند.
چه غذای خوش مزه‌ای آورده است!
پدر با بسم الله الرحمن الرحیم، شروع می‌کند.
و به ما می‌گوید: بچه‌ها! خدا این نعمت‌ها را به ما داده است. پس باید غذا را با نام او شروع کنیم.
من هم زیر لب می‌گویم ...
نگاهم به عمو می‌افتد. او لقمه‌ها را کوچک بر می‌دارد و با دهان بسته، آرام و بی‌صدا می‌خورد.
بعد از غذا پدر خدا را شکر می‌کند و می‌گوید: الحمد لله، خدایا به همه‌ی گرسنگان غذا بده!
من هم زیر لب دعا می‌کنم ...

توضیحات درس

داستان درس مربوط به پسر روستایی است که به همراه پدر، عمو و پسر عموی خود در مزرعه مشغول غذا خوردن می‌شوند که به آدابی نظیر شستن دست‌ها قبل و بعد از غذا، کمک در پهن نمودن سفره، گفتن بسم الله الرحمن الرحیم قبل از غذا، برداشتن لقمه‌های کوچک، جویدن با دهان بسته، بی‌صدا و آرام جویدن غذا، تشکر از خداوند با ذکر الحمد لله در پایان غذا، دعا کردن برای افراد گرسنه، دور نریختن باقی مانده‌های غذا و ... اشاره شده است. در پایان می‌توان با کامل نمودن عبارت پایانی درس، میان این درس و درس «پرندگان چه می‌گویند» یک ارتباط افقی برقرار نمود.

اهداف درس

- ۱- آشنایی با برخی آداب اسلامی غذا خوردن
- ۲- تمایل به رعایت آداب اسلامی غذا خوردن
- ۳- رعایت آداب اسلامی غذا خوردن

انتظارات

دانش آموز طی فرایند آموزش :

- ۱- برخی از آداب اسلامی خوردن و آشامیدن را بیان می‌کند.
- ۲- اهمیت و فواید رعایت آداب غذا خوردن را بیان می‌کند.
- ۳- رعایت آداب اسلامی غذا خوردن را نشانه یک فرد خوب و مسلمان می‌شناسد.
- ۴- آداب اسلامی غذا خوردن را رعایت می‌کند.
- ۵- هدر ندادن نعمت‌های الهی به هنگام غذا خوردن را رعایت می‌کند.

مفاهیم کلیدی

آداب غذا خوردن

بسم الله

الحمد لله

مراحل تدریس

پیشنهادهایی برای شروع مناسب تدریس

- موقعیتی ترتیب دهید تا دانش‌آموزان به مناسبتی دور هم غذا بخورند تا در فرصتی طبیعی و واقعی و با وجود آمادگی و انگیزه کافی در بچه‌ها، نکات مورد نظر درس را آموزش دهید.
- می‌توانید با طرح چنین سؤالاتی درباره موضوع درس وارد بحث شوید. مانند : ۱- قبل از غذا چه کارهایی باید انجام دهیم؟
- ۲- موقع غذا خوردن چه کارهایی باید انجام بدهیم؟ چه کارهایی نباید انجام دهیم؟ ۳- بعد از غذا خوردن چه کارهایی انجام بدهیم؟

و . . . .

- اجرای یک نمایشنامه توسط بچه‌ها در این زمینه می‌تواند شروعی مناسب برای آموزش‌های بعدی شما باشد.

پیشنهاد برای انتخاب روش تدریس مناسب

- متن درس را بخوانید.

- نظر دانش‌آموزان را درباره غذا خوردن افراد و اهل خانواده پرسید و در این باره بیش تر گفت و گو کنید تا دانش‌آموزان نظرات خود را ارائه دهند.

- از بچه‌ها درباره آداب غذا خوردن در منزل سؤال کنید.

- ترتیب دادن برنامه‌های مختلفی در مدرسه در قالب غذای نذری، اردوهای دسته‌جمعی و . . . فرصت‌های خوبی را برای تعمیق مفاهیم درس فراهم می‌کند.

- توجه دادن بچه‌ها به تصاویر درس، فرصت تفکر درباره موضوع درس را فراهم می‌کند.

فعالیت‌های پایان درس

دوست دارم : مواردی که بچه‌ها ممکن است بیان کنند : بگویم خدایا از تو سپاسگزارم. خدایا برای این همه نعمت تو را شکر

می‌کنم. خدایا نعمت‌هایت را هدر نمی‌دهم و . . . .

گفت و گو کنیم : در قالب فعالیت گروهی مطالب را به بحث بگذارید تا پس از جمع‌بندی در گروه، بچه‌ها پاسخ‌های مورد نظر خود را بنویسند که معمولاً به آداب غذا خوردن اشاره می‌کنند.
 امین و مینا : عبارت‌ها را با نظر خود کامل کنند و داستان کوتاهی درباره‌ی تصویر بسازند.

ارزشیابی

به یاد داشته باشید آداب عملی غذا خوردن و تلاش برای رعایت این آداب از اهداف این درس می‌باشد. شما با ارائه فعالیت‌های متنوعی می‌توانید درباره‌ی طرز تلقی بچه‌ها و میزان تقید آن‌ها به رعایت آداب غذا خوردن مطلع شوید. (فعالیت‌ها در بند یک این قسمت آمده است.)

علاوه بر قالب‌های گوناگونی که معلم می‌تواند استفاده کند (مانند ارائه بازی‌های نمایشی، نمایش خلاق، بازی صحیح و غلط، انجام خطاهای زیاد در آداب غذا خوردن که بچه‌ها به غلط بودن کار اشاره می‌کنند و انجام صحیح آداب غذا خوردن که دانش‌آموزان به درست بودن آن اشاره می‌کنند و...)، توجه به اهداف و سطوح عملکرد زیر می‌تواند به ارزشیابی کمیت و کیفیت آموخته‌های دانش‌آموزان در این درس کمک نماید :

عناوین کارنامه	اهداف کلی	شماره درس	نشانه‌های تحقق	سطوح عملکرد
آداب و اخلاق اسلامی	- آشنایی با برخی از آداب اسلامی نحوه خوردن و آشامیدن	۲۰	- بیان آداب اسلامی نحوه خوردن و آشامیدن و تلاش برای رعایت آن‌ها	خیلی خوب - آداب اسلامی نحوه خوردن و آشامیدن را بیان می‌کند و همواره برای رعایت آن‌ها تلاش می‌نماید.
				خوب - آداب اسلامی نحوه خوردن و آشامیدن را بیان می‌کند و در بیشتر اوقات برای رعایت آن‌ها تلاش می‌نماید.
				قابل قبول - آداب اسلامی نحوه خوردن و آشامیدن را بیان می‌کند و در برخی اوقات برای رعایت آن‌ها تلاش می‌نماید.
				نیازمند آموزش و تلاش بیشتر - با کمک آموزگار آداب اسلامی نحوه خوردن و آشامیدن را بیان می‌کند و در برخی اوقات برای رعایت آن‌ها تلاش می‌نماید.

دانستنی‌های معلم

نکته ۱ : در این درس علاوه بر آدابی که باید در هنگام خوردن غذا رعایت شود، نکات ظریف دیگری نیز وجود دارد که باید به آن توجه شود.

اول : توجه به نعمت بودن غذایی که می‌خوریم. همان طور که در درس‌های اول و شانزدهم گفتیم، توجه به این که هر آنچه داریم

از جانب خداست، احساس وظیفه و مسؤولیت ما را در برابر داشته‌ها بیش‌تر می‌کند. از این رو اگر به نعمت بودن غذا توجه کنیم، دیگر نه از غذایی بدمان می‌آید و نه در خوردن و مصرف آن اسراف و ریخت و پاش می‌کنیم و یا ته مانده آن را به راحتی دور می‌ریزیم. بیان این نکات با زبان دانش‌آموزی کمک شایانی به اصلاح برخی رفتارهای غلط در خوردن غذا می‌کند.

دوم: با توجه به متن درس، کودک داستان، تکه نان‌های باقی مانده در سفره را در زباله نمی‌اندازد، بلکه آن را پای درخت می‌ریزد تا دیگر موجودات از آن استفاده کنند. این مطلب تذکر خوبی است در مورد فرهنگ غلطی که امروزه با بی‌توجهی به این نعمت الهی، باقی مانده آن در سفره به راحتی در زباله ریخته می‌شود.

معلم با ذکر دوباره این مطلب که نان یکی از مهم‌ترین و بهترین نعمت‌ها و هدیه‌های خداست، دانش‌آموز را از برخورد غلط با آن باز می‌دارد و به او آموزش می‌دهد که به جای دور ریختن آن، می‌توان آن‌ها را جمع کرد و به سایر موجودات داد و یا در اختیار کسانی گذاشت که نان‌های خشک را از محله‌ها جمع‌آوری می‌کنند.

نکته ۲: توجه به فقیران در زمان بی‌نیازی از جمله مطالب این درس است. این دغدغه و توجه حتی در هنگام غذا خوردن نیز باید حفظ شود حتی اگر در قالب دعایی برای گرسنگان و نیازمندان باشد. همان گونه که پدر این کار را کرد.

نکته ۳: بار دیگر در این درس به این نکته اشاره شده است که همه موجودات با زبان خود، به شکر خداوند مشغول‌اند پس خوب است از آنان عقب نیفتیم.

